

Til lovforslag nr. L 140. Betænkning afgivet af Kirkeudvalget den 11. maj 1994

Betænkning

over

Forslag til lov om menighedsråd

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til kirkeministeren, som denne har besvaret dels skriftligt, dels i samråd. Nogle af henvendelserne til udvalget er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Auken, Margrethe, sognepræst, m.fl.
 Biskoppen over Viborg Stift
 Danmarks Provsteforening
 Den Danske Præsteforening
 Distriktsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer i København og Frederiksberg
 Kirkeligt Centrum
 Kirkeligt Samfund
 Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse
 Kristelig Lytter- og Fjernseerforening, Kirke og Medier
 Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer
 Lilleør, Olav, sognepræst
 Menighedsrådet, Als
 Menighedsrådet, Fruering og Vitved
 Menighedsrådet, Haralds Sogn
 Menighedsrådet, Seem
 Menighedsrådet, Smørum
 Menighedsrådet, Solvang Sogn
 Menighedsrådet, Søllerød Sogn
 Menighedsrådet, Sdr. Aarslev
 Menighedsrådet, Torsted
 Menighedsrådet, Taastrup Nykirke Sogn
 Menighedsrådet, Velling
 Menighedsrådet, Vor Frue Sogn, København
 Menighedsrådet, Ø. Hurup

Menighedsrådet, Øster Snede
 Menighedsrådsmedlemmer i Haderslev Provsti
 Nørsgaard, Anders, sognepræst, dr. theol.
 Præster i Helsingør Stift
 Sydthy Provsti Menighedsrådsforening

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Det Konservative Folkepartis, Fremskridtspartiets, Centrum-Demokraternes og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Flertallet har med tilfredshed bemærket, at både det lovudkast, der blev udsendt til høring i juli 1993, og det fremsatte lovforslag har været genstand for betydelig interesse hos alle berørte kredse og har givet anledning til en omfattende offentlig debat. De synspunkter, der er fremkommet under debatten, er i betydeligt omfang imødekommet i lovforslagets endelige skikkelse.

Hovedsigtet med lovforslaget er at skabe åbenhed og gennemsigtighed i menighedsrådenes arbejde. Dette består bl.a. i administration af betydelige skattemidler, forvaltning af kulturværdier og ledelse af store personalegrupper. Arbejdet bør efter flertallets mening varetages i et åbent samspil mellem vælgerne og de folkevalgte, og dette kan kun ske, såfremt vælgerne har mulighed for at følge med i beslutningsprocessen.

Lovforslaget indeholder derfor bestemmelser om, at menighedsrådets møder skal bekendtgøres, og at møderne skal være åbne. Efter lovforslaget skal der også fremlægges en

sagsfortegnelse før mødet og en udskrift af beslutningsprotokollen efter mødet. Disse krav er efter flertallets opfattelse helt fundamentale for beslutningsprocessen i et folkevalgt demokratisk organ.

Lovforslaget indeholder også nye bestemmelser om tilsynet med menighedsrådene. Det er nu klart præciseret, under hvilke betingelser tilsynet kan gribe ind, og hvilke sanktioner tilsynet kan anvende. Der er således både skabt et klart hjemmelsgrundlag for indgreb over for alvorlige lovbrud og sket en udbygning af retssikkerheden for det enkelte menighedsrådsmedlem.

Den gældende menighedsrådslov er præget af en noget tilfældig systematik, der medfører en unødvendig uoverskuelighed. Loven indeholder også bestemmelser, der er utilstrækkelige eller uklare. Der er derfor i lovforslaget foretaget en gennemgribende revision med henblik på at afhjælpe disse mangler.

Et *mindretal* (Venstres og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke til lovforslaget og vil ved 3. behandling stemme hverken for eller imod.

Mindretallet vil stemme hverken for eller imod ændringsforslag nr. 1 og vil stemme for ændringsforslag nr. 2 og 3.

Mindretallet finder i det hele lovforslaget alt for ufolkeligt, bureaukratisk og centralistisk, ligesom mindretallet frygter, at lovforslaget er udtryk for en kommunalisering af menighedsrådenes arbejde, som er uønsket i den danske folkekirke.

Den stigende iver for at sætte den danske folkekirke på formler og regler og Kirkeministeriets juridiske argumentation, der paralleliserer folkekirken med andre samfundsfunktioner, vidner om en opfattelse af den danske folkekirke med vægt på det statskirkelige og forvaltningsretlige, som er helt i strid med den danske folkekirkes væsen og egenart. Grundlovens § 4 udtaler netop, at folkekirken skal understøttes, men ikke drives af staten.

Mindretallet frygter, at denne tendens til udformning af detaljerede centrale forskrifter om det daglige arbejde i menighedsrådene kan vanskeliggøre arbejdet og mindske rekrutteringsgrundlaget ved næste menighedsrådsvalg.

Specielt om kravet om åbne menighedsrådsmøder udtaler mindretallet, at man vil arbejde

for åbenhed, men er imod tvang. Erfaringerne viser, at åbne menighedsrådsmøder de steder, hvor det praktiseres, stort set ikke har skabt større åbenhed eller debat om menighedsrådenes forhold. Mindretallet finder slet ikke, at åbne menighedsrådsmøder er en garanti for åbenhed, men tværtimod kan fremme den tendens, som er kendt fra Folketing og kommunalbestyrelser, at flere afgørelser træffes i lukkede udvalgsmøder eller i lukkede ustrukturerede sammenhænge.

Om begrænsningen af præsters stemmeret, hvorom ministeren i sit lovudkast havde foreslået en fuldstændig afskaffelse af stemmeretten, udtaler mindretallet frygt for, at baggrunden for en sådan ændring netop er en kommunalisering med forbillede i skolebestyrelserne. Mindretallet udtaler i den forbindelse, at en sådan opfattelse af præsten som alene funktionær vidner om en total mangel på forståelse for den danske folkekirkes væsen og er i strid med den luthersk-evangeliske opfattelse af præsteembedet.

Mindretallet finder, at man – med udgangspunkt i det særlige forhold mellem stat og kirke i Danmark – bør være tilbageholdende med kirkelig lovgivning og hyppige ændringer i bestående regelsæt. Mindretallet finder, at menighedsrådsarbejdet fortsat bør kunne udøves i fritiden.

Mindretallet har noteret sig de bekymringer, som fremgår af de mange henvendelser til Kirkeudvalget. Bekymringer, som bekræfter de betænkeligheder, mindretallet gav udtryk for i ordførertalerne allerede ved førstebehandlingen af lovforslaget.

Skal der overhovedet være mening med åbenhed og demokrati, bør Kirkeudvalget også lytte til dem, der skal arbejde med loven ude i sognene.

Mindretallet havde derfor foretrukket, at Folketingets Kirkeudvalg ikke havde afgivet betænkning, men i enighed havde udarbejdet en beretning, hvorefter man havde taget ønsket om en fortsat kirkelig debat i menighederne, herunder en debat om en eventuel formålsparagraf, til efterretning og undladt at fremme lovforslaget til vedtagelse.

Mindretallet har nøje overvejet, om man bør stemme imod lovforslaget eller undlade at stemme.

Da en vedtaget menighedsrådslov fortsat vil

bygge på sogneopdeling og menighedsrådsdemokrati, finder mindretallet – også i overensstemmelse med traditionen – ikke at kunne stemme imod lovforslaget, men vil stemme hverken for eller imod.

Et *andet mindretal* (Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget) vil stemme hverken for eller imod lovforslaget ved 3. behandling, men vil stemme for alle tre ændringsforslag.

Mindretallet kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, idet mundtlige og skriftlige henvendelser til udvalget viser, at der er folkelig modstand mod dele af forslaget.

Mindretallet finder derfor, at lovforslaget ikke skal hastes igennem. F.eks. bør tanken om åbne menighedsrådsmøder modnes blandt menighedsrådene, og begrænsningen af præsters stemmeret bør overvejes grundigere.

Ændringsforslag

Af *kirkeministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af V og SF):

Til § 2

1) I *stk. 1* indsættes som *2. pkt.*:

»Fødte medlemmer, der har orlov, er i orlovsperioden fritaget for hvervet som medlem af menighedsrådet.«

Af *kirkeministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 8

2) I *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »hans« til: »dennes«.

Til § 32

3) Ordet »han« ændres til: »den pågældende«.

Bemærkninger

Til nr. 1

Bestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 1, 1. pkt., betyder, at tjenestemandsansatte præster og overenskomstansatte præster, hvis ansættelse har en varighed af mindst et år, er medlemmer af pastoratets menighedsråd. Andre præster end disse, herunder præster, der er ansat i vikariater af kortere varighed, har ret til uden stemmeret, men med forslags- og taleret, at deltage i rådets møder, jf. lovforslagets § 2, stk. 2.

I forbindelse med et født medlems orlov fra præstestillingen kan den situation opstå, at både den præst, der er fritaget for tjeneste, og vikaren for denne er medlemmer af menighedsrådet. Dette vil, som lovforslagets § 2, stk. 1, 1. pkt., er affattet, være tilfældet, hvor vikariatet er af mere end et års varighed.

Da denne dobbelte repræsentation ikke er hensigtsmæssig, foreslås det, at der som 2. pkt. i lovforslagets § 2, stk. 1, indsættes en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at præster, der er bevilget orlov, i orlovsperioden tillige opnår orlov fra hvervet som menighedsrådsmedlem.

Til nr. 2

Ændringsforslaget er en følge af, at lovbestemmelser bør formuleres, så de er kønsneutrale.

Til nr. 3

Ændringsforslaget er en følge af, at lovbestemmelser bør formuleres, så de er kønsneutrale.

Tove Lindbo Larsen (S) nfm.   *Hanne Andersen (S)*   *Anna-Marie Hansen (S)*

Bjarne Laustsen (S)   *Henning Nielsen (S)*   *Peder Sass (S)*   *Jette Pors (CD)*

Hans Larsen-Ledet (RV)   *Inger Stilling Pedersen (KRF)*   *Eva Møller (KF)*

Torben Rechendorff (KF)   *Agnete Laustsen (KF)*   *Birthe Rønn Hornbech (V) fmd.*

Mejdahl (V)   *Bodil Thrane (V)*   *Poul Nødgaard (FP)*   *Hanne Thanning Jacobsen (SF)*

Nogle henvendelser til udvalget

Til Folketingets Kirkeudvalg ang. foretrædet d. 23. marts 1994

Kirkeudvalget opfordres til at udsætte færdigbehandling af forslaget til lov om menighedsråd, indtil vi har fået udredt problemerne om formålsparagraf, styringen af kirkens økonomi og inddragelsen af lægfolket på alle niveauer i answeret for folkekirkens liv og vækst.

L 140 ændrer ikke afgørende ved menighedsrådenes rolle i forhold til gældende ordning. Dog er debatten om præstens stemmeret og dermed opfattelsen af forholdet mellem præst og menighed signaler om en øget »kommunalisering« af kirken, en udvikling, der følger de senere års tiltagende statsliggørelse af kirken.

Kun få i kirken ønsker den udvikling. Tværtimod er der en voksende utilfredshed med menighedsrådenes manglende mulighed for at udøve ansvar for kirkens liv og vækst. Men er man uopmærksom på de faktiske tendenser i udviklingen, kommer den let til at fortsætte ad de allerede anlagte spor.

I ingen anden luthersk kirke har lægfolket en så ringe indflydelse på kirkens egentlige opgaver. Det hævdes ofte, at den danske ordning med vidtstrakt økonomisk selvstyre hos menighedsrådene, al åndelig myndighed hos præsten og kirkeministeren som eneste overbygning og samlingspunkt i kirken er udtryk for noget særligt dansk, som har styret tilblivelsen af vores kirkeordning. Det er imidlertid ikke tilfældet. Tværtimod ønskede ingen af menighedsrådenes ophavsmænd at begrænse det valgte lægfolks indflydelse til udelukkende at gælde »kalk og mursten« – og det åndelige ansvar indskrænket til præstevalg og stemmeret til bispevalg.

De, der ønskede menighedsråd, ønskede dels, at rådene skulle være medansvarlige for hele det kirkelige liv, dels at de skulle være fundament for et kirkeligt demokrati også på det samtlende niveau. De, der var imod et fælles kirkeråd, var også imod det repræsentative demokrati på lokalt plan. De ønskede direkte demokrati ved møder for hele menigheden,

hvor man valgte præst, samlebog, liturgi osv. Da venstregrundtvigianeren Jacob Appel som kultusminister fjernede det åndelige ansvar fra menighedsrådene, var det ikke for at placere det i staten (slæt ikke hos bisperne), men tværtimod at placere det hos menighedsråd, som det kendes i valgmenighederne.

Udviklingen var mere styret af politiske end af kirkelige kræfter. Det amputerede demokrati havde dog heller ikke noget politisk hjerte bag, før Socialdemokratiet overtog magten i staten og tabte lysten til at skille kirke og stat og dermed afgive magten over kirken – jf. Staunings berømte »Når der er vrøvl med de hellige, er Fanden løs«. Og til det formål at undgå vrøvl med de hellige har den danske kirkeordning indtil for nylig været verdens bedste. Men selv det magter den ikke mere, viser det seneste års begivenheder.

(Til denne historiske skitse se Per Ingesman »Kirkeforfatning, menighedsråd eller præstevalg – alternativer i den folkekirkelige demokratiseringsproces 1901–22«, artikel i Blomquist og Ingesman »Forvaltningsretlig antologi« 1993. Findes i Folketingets Bibliotek).

I dag er vi i den situation, at der reelt er en stærk centralisering hos en instans, der ikke er valgt af kirken, men af det statslige system, nemlig ministeren. Samtidig vokser den åndelige centralisering hos bispekollegiet, eftersom minister og Folketing anstændigvis undser sig for at gøre sig til herre over kirkens indre liv.

Men bispemødet har ingen konstitutionel magt i den danske folkekirke, og iflg. den lutherske lære om det almindelige præstedømme har en biskop heller ikke læremæssig myndighed. Her har alle døbte medansvar for at bedømme læren – præstens og biskoppens forret er alene kaldelsen til prædikeembedet. (Jørgen Steenbæk i Præsteforeningens Blad 6, 1994).

Situationen har udviklet sig slingrende i kirken med en række utilfredsstillende eller manglende beslutninger i de senere år.

Samtidig har den økonomiske udvikling givet såvel stiftsøvrigheden som kirkeministeren råderet over en voksende del af kirkens eg-

ne penge, uden at menighederne og menighedsrådene sidder med her.

Det er åbenlyst uholdbart, at stiftsmidlerne ikke er under demokratisk kontrol, og at ministeren kan skalte og valte med landskirkeskatten, som han vil (er det rigtigt, at ministeriets rengøring og edb-anlæg finansieres ad den vej?). Noget må nødvendigvis ske.

Men sker det ud fra tankegangen i det fremlagte lovforslag, kan vi uforvarende komme til at cementere menighedsrådenes »åndløshed« yderligere: Man giver f.eks. stiftsudvalgene ansvar for stiftsmidlerne og et politisk udpeget »landsmenighedsråd« ansvar for landskirkeskatten. At inddrage liv og vækst i dette regionale og nationale lægmandsansvar falder i den situation ikke for, eftersom det jo mangler i det lokale, i hvert fald som en formel pligt og ret.

Det kan så uden videre – og meget uheldigt – medføre, at den åndelige myndighed overlades til bispemødet, så vi ad bagvejen får en bispekirke.

En sådan cementering af »kalk og murstens«-menighedsråd på alle niveauer og en bispekirke i toppen ligger som nævnt i indirekte forlængelse af det fremlagte lovforslag og kan let blive realitet i næste omgang, hvis forslaget vedtages, uden at lægfolkets medansvar for kirkens liv og vækst er sat på dagsordenen.

Faren herfor er blevet tydelige med Kirkeligt Samfunds forslag om en formålsparagraf. Sandt nok er det ynkeligt, at vi har en menighedsrådsordning, hvis formål i kirkens liv der ikke er redegjort for, men en sådan paragraf bør ikke vedtages hen over bordet af Folketinget. Og den foreslåede formålsparagraf er et kirkepolitisk ensidigt forslag, der yderligere vil cementere en struktur, hvor den danske folkekirkens fællesliv ikke kan komme til udfoldelse andre steder end hos staten (ministeren) og i præste- og bispeforsamlinger.

De nævnte forhold gør det nødvendigt, at loven ikke hastes igennem nu. Vi må have en velforberedt og grundig drøftelse i kirken også af de emner, vi her gør opmærksom på. Og Kirkeudvalget bør handle nu, hvor debatten er livlig mange steder.

Vi skal derfor opfordre Kirkeudvalget til at udsætte vedtagelsen af en ny menighedsrådslov og arbejde for, at der nedsættes et udvalg med henblik på i rimelig åbenhed at udrede:

1. Formålet for menighedsrådsordningen.
2. Kirkens styring af stiftsmidler og af landskirkeskatten.
3. Inddragelsen af lægfolket på alle niveauer i ansvaret for kirkens liv og vækst.

Margrete Auken, sognepræst

Kaj Bollmann, sognepræst

*Laue Traberg Smidt,
næstformand for menighedsråd*

Danmarks Provsteforening ved provst Arne Hansen

Som formand for Danmarks Provsteforening har jeg sammen med foreningens næstfmd. provst Jakob Hvidt søgt foretræde for Folketingets Kirkeudvalg i anledn. af lovforslag til lov om menighedsråd.

Forslaget har været udsendt til høring bl.a. i provsteforeningen.

Fra mange sider er der tilgået bestyrelsen tilkendegivelser af både positiv og negativ art, dog så langt overvejende af negativ art. Det er sjældent, et lovforslag giver anledning til så mange henvendelser til os i provsteforeningens bestyrelse. Det viser, at forslaget er blevet læst med interesse og med opmærksomhed.

Det er positivt, hvis der skabes mulighed for at gøre ansvarlighed gældende helt anderledes end hidtil. Om et menighedsråd sætter sig ud over gældende regler eller sidder anvisninger overhørig, er det sundt at få understreget, at der med arbejdet i menighedsrådet følger et ansvar. Også godt, om ansvarligheden gøres gældende videre op i systemet, således at samme ansvarlighed fastholdes over for provstiudvalget.

Muligheden for at holde medlemmer, der sætter noget til side for at være medlem af et menighedsråd, skadesløse er også tilfredsstillende.

Det må imidlertid fastholdes, at lovforslaget i sin helhed må fremkalde betænkelighed. Trods de positive træk ved forslaget sidder man tilbage med en fornemmelse af, at dette er ikke vejen ud af ligegyldighed for folkekirkens sager, sådan som det siges i bemærkninger til forslaget.

Lovforslaget rummer ganske enkelt for lidt forståelse for de mange mindre sogne på landet, hvor det bestemt ikke gøres lettere at få et råd sammensat under de vilkår, der tegner sig ved en evt. lov som den forelagte.

Enten vi – og dvs. præster og tjenestemænd i administrationen og politikere på Tinge – kan forstå det eller ej, så giver det mennesker ude i de små lokale enheder, som sognene er, en fø-

lelse af formynderi, og mange ser de forskellige bestemmelser som bureaukratiske. Ude i det lille sogn har man andet at bruge tid på end at leve op til de mange forskrifter for proceduren både forud for og efter et mødes afholdelse. Det er vel også værd at understrege, at det er ikke et borgerligt ombud at være medlem af et menighedsråd, sådan som tilfældet er med kommunalbestyrelsen. Det løfte, der aflægges ved indtræden i et råd, viser, at her er noget særpræget og noget, som ikke kan måles med samme alen, som tilfældet er med et partipolitisk hverv.

Det vil sagtens kunne lade sig gøre at komme med indvendinger mod det her sagte, men det drejer sig ikke om, hvem der har ret i det teoretiske. Det handler om den alm. hverdag for alm. mennesker med kærlighed til folkekirken og interesse for dens anliggender.

I kommunale forhold er man flot kørende, for så vidt som man har en masse embedsmænd at falde tilbage på. Menighedsrådet har alene sin præst, som der i langt, langt de fleste tilfælde arbejdes godt sammen med. Det vil være uforståeligt for mange, om de nu ikke må have lov at vælge præsten til formand. Når det gælder sager, som skal sendes op i systemet, eller de skal fremlægges, så må jeg måske uden ironi have lov at minde om den vending, der siger, at dansk er et vanskeligt sprog. Det skrives, og det tales kun med besvær af de indfødte selv. I al beskedenhed sagt, så er man mange steder i de små sogne tryk ved, at man har sin præst at støtte sig til.

Det bedste ville, for os at se, være, at man tog sig tid til et udvalgsarbejde. I et udvalg kunne man gennemarbejde tingene, hvis udvalget blev bemandet med både den kirkelige og den teologiske sagkundskab.

Ingen uden for politikernes kreds har ønsket et forslag som det foreliggende. Det er ikke i trit med den folkekirkelige hverdag, og det bliver dyrt for den lokale ligning.

Arne Hansen

fmd.

Danmarks Provsteforening

Bilag til bet. o. lovf. om menighedsråd

Den Danske Præsteforening

2. februar 1994

Folketingets Kirkeudvalg

Den Danske Præsteforening har anmodet om foretræde for Folketingets Kirkeudvalg foranlediget af fremsættelsen og førstebehandling af lovforslag nr. 140 til lov om menighedsråd, forslag nr. 141 til lov om ændring af lov om valg til menighedsråd, forslag nr. 142 til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, forslag nr. 143 til lov om ændring af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning.

Præsteforeningens bemærkninger vil begrænse sig til forslag nr. 140 til lov om menighedsråd og forslag nr. 143 til lov om ændring af lov om udnævnelse af biskopper m.v.

Lovforslagene har været udsendt til høring, og høringen har medført, at en del af de indsigelser, præsteforeningen er kommet med, er blevet taget til efterretning.

Til gengæld er specielt forslaget om menighedsråd blevet ændret på centrale punkter, som præsteforeningen ikke har haft mulighed for at fremkomme med bemærkninger til.

Forslag nr. 140 til lov om menighedsråd giver anledning til følgende bemærkninger:

§ 2, stk. 1: Forslaget indeholder her en bestemmelse om, at det altid vil være den fastansatte præst, der har møde- og stemmeret i menighedsrådet, mens eksempelvis en vikar ikke har ret til almindeligt medlemskab.

Sygemeldte præster og præster på orlov – specielt barselsorlov – har arbejdsmærkedretlige problemer med at deltage i menighedsrådsmøder. For præster gælder, at menighedsrådsmøder er arbejde, og både sygemeldte og barslende præster er jo fritaget for arbejdet. Hertil kommer, at netop det, at præster har orlov betyder, at der er kommet en vikar, der skal have mulighed for at fungere selvstændigt uden hensyn til, at den orlovshavende eller sygemeldte præst til stadighed sidder med ved mødet. Det bør være den embedshørende præst, der fungerer i menighedsrådet. Bestemmelsen bør derfor ændres således, at den fun-

gerende præst er medlem af menighedsrådet. Stk. 2 bør kun omhandle de præster, som uden at være ansat i pastoratet yder bistand ved pastoratets betjening.

§ 27. Bestemmelserne er blevet meget restriktive. Præsteforeningen finder ikke, at den foretagne afgrænsning af stemmeretten er hensigtsmæssig. Gennemførelsen af de i § 27 nævnte afgrænsninger, herunder specielt stk. 2, 3 og 4, vil medføre, at der bør fremskaffes særudtalelser fra de ansatte præster, eller at der vil være behov for at fremkomme med særudtalelser til menighedsrådsprotokollen. Specielt finder præsteforeningen, at bestemmelsen i stk. 2, der henviser til § 38 om ændringer af liturgi og ritualer, ikke er rimelig. Præsterne har ikke, som det fremgår af bemærkningerne, en vetoet, hvorimod menighedsrådet har en vetoet, såfremt præsterne ønsker ændringer.

§ 33. Menighedsrådet kan tillægge formanden honorar, såfremt han er valgt blandt de valgte medlemmer. Det betyder, at eksempelvis kirkefunktionærer kan få honorar, mens præsten ikke kan få det, uanset at alle, også præster, er forpligtet til at påtage sig hvervet efter § 8, stk. 4. Ønsker man at udelukke præster fra at modtage honorar foreslås det, at præsterne fritages fra forpligtelsen i § 8, stk. 4.

§ 38. Der bør i § 38 indføres en beskyttelsesregel af mindretal. Dette synspunkt har præsteforeningen påpeget over for Kirkeministeriet flere gange. Ønsker man opretholdt en mindretalsbeskyttelse ved udnævnelse af præster, bør der også sikres disse præster en arbejdsfrihed. For at sikre sig mod alt for avancerede ændringer i liturgien, kunne disse ændringer kræve biskoppens tiltræden.

Forslag nr. 143 til lov om ændring af lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning giver anledning til følgende bemærkninger.

Der er ikke i forslaget skabt mulighed for at institutionspræster, der ikke er tilknyttet en sognemenighed, kan stemme til et bispevalg.

Dette er en klar diskrimination af enkelte præster og bør således ændres.

Præsteforeningen har ikke bemærkninger til forslag nr. 141 og 142.

Med venlig hilsen
p.f.v.

Kjeld Holm

/ Asger Gewecke

Danmarks Provsteforening

Provst Jakob Hvidt, Assens

Fortræde for Folketingets Kirkeudvalg onsdag den 13. april 1994

Da forslaget til lov om menighedsråd var på trapperne, forlød det, at der var tale om mindre justeringer i forhold til den nu gældende lov. Det afstedkom, at flere – heriblandt jeg selv – foreslog, at man nu, efter i de senere år at have foretaget mindre ændringer af loven i hver menighedsrådsperiode, holdt en pause på nogle år og derefter forberedte en mere gennemgribende ajourføring, som så forhåbentlig kunne resultere i en menighedsrådslov for de næste mange år.

Da lovforslaget blev fremsat i januar, viste det sig alligevel, at der på flere punkter er tale om betydelige ændringer, dels i forhold til loven, som den er i dag, dels også i forhold til det udkast, der forinden havde været udsendt til høring. Disse forhold bestyrker for mig den opfattelse, at de tanker, der ligger bag lovforslaget, trænger til en grundig gennemarbejdelse, gerne i et udvalg, hvor de forskellige interessegrupper har lejlighed til at ytre sig uden det tidspres, man fornemmer gælder for det foreliggende forslag. Lad mig nævne nogle eksempler på spørgsmål, der fortjener en sådan uddybelse.

- § 1. Sognets eller kirkedistriktets anliggender styres af menighedsrådet. Det synes at være en noget omfattende og flot bestemmelse, der sikkert falder naturligt i andre lovgivningsmæssige sammenhænge, og i dag ved vi vel også, hvad meningen bag er, men kan en sådan paragraf ikke fyldes med nyt indhold på et senere tidspunkt, hvor forudforståelsen er en anden?
- § 7. Menighedsrådsløftet trænger til en fornyet overvejelse, bl.a. i lyset af den sidste tids forslag om en formålsparagraf for menighedsrådet.
- § 8. Hele præstens stilling i menighedsrådet bør også overvejes grundigt. I lovforslaget er der m.h.t. stemmeret sket ændringer i forhold til udkastet, samtidig med at ministeren

har tilkendegivet, at det sidste ord ikke er sagt i den sag. I lovforslaget kan præsten ikke længere vælges til formand. Uden at finde et sådant valg ideelt, er det problematisk – især i små sogne – at fratage rådet denne mulighed.

- § 22 og 23. Hele offentlighedsproblematikken bør gennemdrøftes nøje. Forslaget bærer – ikke mindst her – i alt for høj grad præg af at tage sigte på storbyforhold, hvor de små landsogne med menighedsråd og deres dagligdag glemmes eller ses som en blot formindsket kopi af storbyen eller forstaden.
  - § 33. Her tales om, at menighedsrådet kan beslutte at tillægge formanden honorar, såfremt denne er valgt medlem af menighedsrådet. I § 8 står der, at formanden *skal* være valgt medlem, så her synes logikken at mangle. Men de nærmere retningslinier er jo ikke til at læse ud af forslaget, og det er derfor vanskeligt at tage stilling til.
  - § 45 taler om tilsynet med menighedsrådenes økonomiske forvaltning. De sidste dage og uger har vist, at der i folkekirken ikke mindst på det økonomiske område trænges til en grundig debat – om menighedsrådets og provstiuvalgets kompetence, om mulig selvforvaltning osv., osv., som – med alle de bolde, der er i luften – gerne skal have en tilbundsgående behandling, der ikke blot tager sit udgangspunkt i den sidste udgave af Eleva2ren.
- Sammenfattende lægger dette lovforslag sammen med ikke mindst den gældende lov om folkekirken økonomi op til, at ét eller flere udvalg grundigt ser på de spørgsmål, som så at sige dagligt optager både menighedsråd og provstiuvalg, og som kalder på ændringer, der er helt anderledes tilbundsgående end nogle af de her foreslåede, som det er vanskeligt at øjne egentlige fremskridt ved.

Distriktsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer i København og Frederiksberg

12. april 1994

Til Folketingets Kirkeudvalg

Vedr: *Foretræde onsdag den 13. april 1994*

Deltagere i deputationen:

Universitetslektor Karsten Fledelius, formand for Distriktsforeningen, næstformand i menighedsrådet ved Københavns Domkirke (ordfører)

Sekretariatschef Ellinor Grøndahl Mortensen, sekretær for Distriktsforeningen, formand for Solvang sogns menighedsråd

Sognepræst Leif Christensen, Skelgårdskirken, medlem af Distriktsforeningens bestyrelse

Formål med foretrædet:

At anmode Kirkeudvalget om, at færdigbehandlingen af den nye menighedsrådslov udskydes, så der bliver bedre tid til diskussion i menighederne af først og fremmest det i loven indeholdte menighedsrådsløfte, spørgsmålet om en formålsparagraf i loven, og hvad ordlyden af en sådan paragraf bør være

Det nye forslag til lov om menighedsråd rummer, især med de seneste ændringer, efter Distriktsforeningens mening væsentlige forbedringer i forhold til den nugældende lov. Distriktsforeningen havde gerne set en fuldstændig bevarelse af præsternes stemmeret og en smidigere ordning af offentlighedskravet, som var bedre tilpasset de små landsognes vilkår. Men den væsentligste anledning, Distriktsforeningen henvender sig i, er den omstændighed, at det ikke af loven fremgår, hvad formålet med menighedsrådenes virke er – bortset fra

den indirekte angivelse, der ligger i omtalen af menighedsrådsløftet. *Vi ønsker en egentlig formålsparagraf og en klargøring af menighedsrådsløftets status.* Endvidere ønsker vi, om ikke andet så i bemærknings- eller cirkulæreform, en *præcisering af det økonomiske ansvar*, der er forbundet med at være menighedsrådsmedlem. Ellers risikerer vi, at menighedsrådene går ud og tegner forsikring for medlemmernes bestyrelsesansvar, hvad der må betragtes som en ikke-ønskelig ekstraudgift for kirken.

Når vi lægger så stor vægt på en udskydelse af den videre behandling af loven, skyldes det, at specielt formålsdiskussionen ikke bør hastes igennem. Det har vist sig, at Kirkeligt Samfunds udspil vedr. en formålsparagraf udløste kraftige reaktioner. Der er behov for en grundig folkelig diskussion af formålet med menighedsrådene og den kirke, de er sat til at forvalte. Denne diskussion, som skaber øget bevidstgørelse i sognene og øget offentlighed omkring folkekirken, er først lige kommet i gang, men vil gå i stå, hvis loven færdigbehandles nu – det vil for flere år fremover få videre diskussion til at virke formålsløs.

Der er heller ikke nogen praktiske grunde til at få loven færdiggjort netop nu i første del af en ny valgperiode. Blot loven er på plads om to år, er der rigelig tid til, at den kan få anvendelse ved næste menighedsrådsvalg. Derimod er det glimrende, hvis de nye regler for bispevalg gennemføres nu.

På Distriktsforeningens vegne
Deputationens medlemmer

Kirkeligt Centrum

Den 10. marts 1994

Folketingets Kirkeudvalg

Vedr. *Forslag til lov om menighedsråd, fremsat den 12. januar 1994 af kirkeministeren, ønsker Kirkeligt Centrum at gøre nedenstående synspunkter gældende – med en efterfølgende mundtlig uddybning i vort foretræde for Kirkeudvalget den 23. marts 1994:*

- 1) Når menighedsrådet for et sogn med 300 beboere og menighedsrådet for et sogn med 10.000 beboere i deres måde at arbejde på skal følge de samme regler, så *må* der blive mange regler, som er uhensigtsmæssige.
- 2) Danmarks 2100 sogne er så forskellige i størrelse og derfor også i den folkelige tradition, at der bør tages hensyn til det i lovgivningen. Mangfoldigheden er en rigdom, der skal værnes om.
- 3) Hvis de samme regler skal gælde for små og store, så bliver de små tvunget i knæ. Reglerne vil nemlig altid indrette sig efter de store og efter det, der forekommer rationelt dér. Og de små må til sidst give op, fordi arbejdet bliver for dyrt og for besværligt.

Derfor foreslår *Kirkeligt Centrum*, at en række af paragrafferne i lovforslaget forsynes med en tilføjelse, der kunne lyde sådan:

»I menighedsråd med mindre end 8 valgte medlemmer følges denne paragraf kun, hvis et flertal i rådet ønsker det.«

Det gælder følgende paragraffer:

§ 3 – om kirkefunktionærers deltagelse i menighedsrådsmøder

Reglen bliver grotesk i et 3-sogns pastorat med 3 menighedsråd og kun 4 kirkefunktionærer, hvoraf de 2 allerede sidder som medlemmer af hvert sit råd. Det er langt bedre, som det nu gøres mange steder ad frivillighedens og fornuftens vej: ofte at indbyde alle kirkefunktionærer til at deltage i fællesmøder – at indbyde den enkelte funktionær til at deltage i me-

nighedsrådsmøder, når der behandles sager af særlig interesse for ham/hende.

Det er i øvrigt et dårligt princip at have en *ret* til at deltage uden at have en *pligt* til det!

§ 13, stk. 4 og 5 – om indkaldelse af stedfortrædere

I de fleste landsogne er menighedsrådsmedlemmerne valgt som enkeltpersoner, ikke som del af en gruppering eller af et parti. At indkalde en stedfortræder er blot at indkalde en ny »enkeltperson«.

At tvangsindlægge en stedfortræder til at deltage i regnskabs- og budgetmødet er det samme som at jage den person bort fra al senere deltagelse i menighedsrådsarbejdet. Et sådant møde kræver megen viden og forberedelse, hvis man skal kunne deltage i det med fornuft.

§ 17 – om udvalg, der fører tilsyn med kirke og kirkegård

I et menighedsråd med 6 valgte medlemmer, hvoraf den ene er kirkeværge, forekommer det unaturligt, at 3 ud af de tilbageværende 5 ned sætter sig som et særligt udvalg med en særlig vedtægt. Tilsynet med kirke og kirkegård er her en naturlig del af menighedsrådets daglige arbejde.

§ 22 og § 23 – om møders åbenhed

Vi er enige i ønsket om åbenhed og medleven, men i et landsogn forekommer alle disse regler kunstige. Alle beboere kender et eller flere – måske alle – menighedsrådsmedlemmer. Alle beboere kommer forbi kirken og præstegården i deres dagligdag. Alle kan gennem kirkebladet følge med i, hvad der sker. Samtalen i dagligdagen og ved menigheds møder er langt bedre end formalistisk åbenhed.

*

Endvidere ønsker *Kirkeligt Centrum* at knytte bemærkninger til følgende paragraffer i lovforslaget:

§ 2, stk. 3, sidste del – om fælles menighedsråd for to eller flere sogne

Følgende tilføjelse foreslås:

»Biskoppen kan godkende et andet antal af medlemmer og en anden fordeling af dem, hvis et flertal i hvert af de berørte råd ønsker det.«

Eksempel:

I et 3-sogns pastorat med 18 menighedsrådsmedlemmer fordeler antallet af menighedsrådsmedlemmer sig således: Hovedsogn: 6 – Annekssogn A: 6 – Annekssogn B: 6.

Hvis de tre sogne ønsker at have fælles menighedsråd, dikterer lovforslaget følgende sammensætning: 7 menighedsrådsmedlemmer, fordelt med: Hovedsogn: 4 – Annekssogn A: 2 – Annekssogn B: 1!

De to annekssogne mistede for 25 år siden deres præst og præstegård. Det vil opleves helt urimeligt, om de nu også skal miste 9 menighedsrådsmedlemmer og tilsammen være i mindretal i forhold til hovedsognet.

En langt bedre fordeling i et fælles menighedsråd ville være: Hovedsogn: 4 – Annekssogn A: 3 – Annekssogn B: 2.

§ 22, stk. 6 – »Fællesmøder indkaldes og ledes af formanden for hovedsognets menighedsråd« – bør have følgende tilføjelse:

», hvis ikke et fællesmøde beslutter noget andet.«

I et 3-sogns pastorat er der god erfaring med at lade indkaldelse og ledelse gå på skift mellem 3 menighedsrådsformænd + 1 præstegårdsudvalgsformand + 1 præst.

*

Generelle betragtninger om ordvalget i lovforslaget – samt om provstiuvalgene:

§ 1, stk. 1 – sognets eller kirkedistriktes anliggender styres af menighedsrådet

Sprogligt skurrer det i vore øren, når ordet »styres« bruges om menighedsrådsarbejdet. Anliggendet for et menighedsråd er efter *Kirkeligt Centrum*s opfattelse ikke »styring«, men derimod tjeneste og forvaltning. At »have styr på« noget betyder at have magt over det – men magten skal i folkekirken spredes så langt ud som overhovedet muligt for at modvirke centralistiske tendenser.

Kirkeligt Centrum ønsker i øvrigt langt større frihed lagt ud til de enkelte menighedsråd, således at menighedsrådenes ansvar i højere grad opleves som noget reelt. *Kirkeligt Centrum* tillader sig her at henvise til et forslag om ændring af provstiuvalgenes struktur, som et udvalg under landsbestyrelsen udarbejdede i oktober 1992. I dette forslag drages konsekvenserne af, at økonomisk ansvar og kompetence flyttes ud i de enkelte menighedsråd, hvorved provsterne kunne frigøres til andre og mere vigtige opgaver.

Kirkeligt Centrum har sendt forslaget til Kirkeudvalget den 5. oktober 1992.

*

Vedr. Lovforslag L 142 af 12. januar 1994: Lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde – har *Kirkeligt Centrum* følgende bemærkninger:

Pkt. 12 i ændringsforslaget – som vedrører ændring af § 26, stk. 1 – valg til provstiuvalg

Kirkeligt Centrum foreslår, at valg til provstiuvalg udsættes ét år i forhold til de gældende regler.

Herved gives der nyvalgte menighedsrådsmedlemmer mulighed for at gøre sig fortrolige med, hvad et provstiuvalg er; desuden er muligheden for at tilegne sig kendskab til de opstillede kandidater til provstiuvalget større.

Som valget foregår nu er det for mange menighedsrådsmedlemmers vedkommende uoverskueligt og fremmedgørende, naturligvis først og fremmest for de nyvalgte rådsmedlemmer, som på valgtidspunktet kun har siddet i menighedsråd 3-4 mdr.

På *Kirkeligt Centrum*s vegne

Keld Schelander

I foretrædet for Kirkeudvalget onsdag den 23. marts 1994, kl. 14.30 møder fra *Kirkeligt Centrums* landsbestyrelse:

AF-konsulent Arne Jensen, Vindinge pr. Nyborg
Sognepræst Ole Lauritzen, Ørsted pr. Glamsbjerg
Sognepræst Keld Schelander, Gamtofte pr. Assens

Kirkeligt Centrum

Den 5. oktober 1992

Nedenstående forslag fremsendes herved til Folketingets Kirkeudvalg til orientering og overvejelse

Folkekirkens struktur

Provstiudvalg/menighedsråd/sogn

Inden for folkekirken er der i de seneste år sket flere nye tiltag.

Som eksempler kan nævnes:

Der er sket en udbygning af folkekirkens undervisningsinstitutioner. Det sidste skud på stammen er oprettelsen af Folkekirkens pædagogiske Institut, der som noget nyt skal tilbyde kurser, også til folk, der arbejder inden for det frivillige kirkelige arbejde.

Der er udgivet en ny bibeloversættelse, og her fra 1. søndag i advent træder en ny liturgi i kraft.

Der er kommet en ny lov om vedligeholdelse af vore kirker og kirkegårde, der lægger flere beføjelser ud til de lokale menighedsråd.

Der er foregået en livlig debat om folkekirkens struktur.

Biskop Herluf Eriksen har specielt taget fat på problemet vedrørende præstemanglen. Et problem, som han dagligt konfronteres med i de hurtigt voksende byområder omkring Århus.

En gruppe provster – med Viborgs domprovst Karsten Nissen i spidsen – har fokuseret på problemerne med fordelingen af de økonomiske midler mellem de forskellige sogne. Dette problem skal ses i sammenhæng med, at menighedsrådene til stadighed tager flere pengekrævende opgaver op, samtidig med at de økonomiske muligheder inden for folkekirken indskrænkes, sådan som det også sker inden for det øvrige samfund.

Stadig flere er enige i, at det er nødvendigt, at der bliver en tættere sammenhæng mellem ansvar og kompetence. Eller sagt på en anden måde: Menighedsrådet, som har ansvaret i et sogn, må i langt flere sager kunne træffe de endelige afgørelser. Rådets fornemmelse af at være under formynderi og kontrol må fjernes.

Det vil fremme arbejdsglæden og ansvarsfølelsen.

Kirkeministeren har blandt andet ved loven om samarbejde mellem menighedsråd lagt flere afgørelser ud til rådene. Denne lov åbner blandt andet mulighed for, at menighedsråd i mindre sogne kan gå sammen om løsningen af opgaver, som de økonomisk ikke selv kan klare. Det drejer sig for eksempel om ansættelse af sognemedhjælpere.

Problemet her er blot, at pengene til sådanne tiltag på længere sigt skal findes lokalt, det vil sige, at de skal findes ved besparelser på andre konti, hvis kirkeskatten ikke skal stige.

Det næste skridt må derfor være, at menighedsrådene også får større råderet – og dermed større ansvar og ansvarlighed – med hensyn til økonomien.

Dette kan gøres på forskellige måder.

Nogle har foreslået, at menighedsrådene inden for en kommune lægges sammen til et fællesråd, der så får ansvar for fordelingen af de økonomiske midler mellem sognene.

En sådan løsning vil imidlertid stride imod det, som alle er enige om, nemlig vigtigheden af at fastholde det eneste virkelige nærdemokrati, som er tilbage i Danmark: de lokale menighedsråd.

Hvordan kan man så give rådene større økonomisk råderet, samtidig med at man fastholder og udbygger det lokale selvstyre?

Et af forslagene har været, at hvert enkelt menighedsråd får et beløb, de selv kan forvalte og altså også selv få til at slå til. Det vil sige en overgang til en eller anden form for rammebevilling.

Umiddelbart synes denne løsning besnærende. Problemet er bare at få fastlagt retningslinier for fordeling af de til rådighed værende midler mellem sognene inden for en kommune.

I Kirkeligt Centrum har vi haft nedsat en gruppe, der skulle prøve at komme med et forslag til, hvordan vi efter vores erfaringer med arbejdet i menighedsråd og provstiuvalg kunne foreslå dette problem løst.

Udvalget er enig i følgende principper:

1. Menighedsrådene skal have større selvstændighed. De skal i princippet kunne træffe alle beslutninger vedrørende arbejdet i sognet.
2. Menighedsrådene skal have det fulde ansvar for økonomien på lokalt plan.

Dette kan opnås ved at gøre det nuværende budgetsamråd beslutningsdygtigt, hvilket allerede nu sker flere steder med et godt resultat. Det enkelte råd får herved indflydelse på fastsættelsen af kirkeskatteprocenten i den pågældende kommune og er med til at vedtage, hvordan pengene skal fordeles mellem de enkelte sogne.

Vi vil imidlertid foreslå, at man går et skridt videre og ændrer provstiuvalgene, så de principielt kommer til at omfatte én kommune. Derved bliver de en slags »Kirkernes Kommunale Økonomiudvalg« - med deltagere fra alle sogne i kommunen.

Ved denne ordning sikres for det første, at alle menighedsråd bliver reelt budgetansvarlige, for man får et reelt kendskab til økonomien i alle sogne i kommunen, og derved bliver man reelt ansvarlig for kirkeskatteprocenten.

For det andet sikres demokratiet og arbejdsglæden.

Man får ved denne ordning også et forum, hvor man naturligt kan drøfte løsningen af for eksempel administrative opgaver på tværs af sognene, hvilket vi mener at der bliver brug for, hvis vi fremover skal kunne løse de forskellige praktiske opgaver på den mest økonomiske måde.

Og det sidste vil blive nødvendigt, hvis vi skal finde ressourcer til de mange nye tiltag,

der mange steder er ønske om og behov for. Det bobler jo ligefrem med gode initiativer inden for folkekirken i disse år.

Det nye udvalg bliver på denne måde et fælles økonomiudvalg, der får ansvar for udskrivning af kirkeskat, fordeling af de kirkelige midler mellem sognene, fastsættelse af ens priser for begravelser med videre.

En videreudvikling af denne tanke kunne være, at man i fremtiden forsøgte at frigøre provsterne for en del af alle de økonomiske og praktiske opgaver, som de har i forhold til menighedsrådene. Der tænkes for eksempel på kirkesyn.

Provsterne vil herefter kunne få mere tid til at varetage deres opgaver som inspirator og samtalepartner for præsterne i provstiet, hvilket der er et stigende ønske om og behov for.

En ændring som den foreslåede vil stille øgede krav til menighedsrådsmedlemmerne - og specielt til medlemmerne af det nye kirkekommunale udvalg. Dette vil kræve større tilbud om kurser, i lighed med hvad vi i disse år ser inden for amt og kommune.

Det vil også stille krav om sekretærhjælp til det kirke-kommunale udvalg og krav om øgede muligheder for at trække på konsulentbistand fra for eksempel stiftet.

Hvordan dette skal formaliseres, er vi ikke gået i dybden med. Vi har dog drøftet det så meget, at vi mener at kunne sige, at det ikke vil skabe uløselige problemer.

Vi regner ikke med, at ovenstående forslag løser alle folkekirkens strukturproblemer, men vi håber, at vi hermed er kommet med et godt bud på, hvordan vi som menighedsrådsmedlemmer kan påtage os det fulde ansvar for den lokale økonomi - sådan at økonomiansvaret svarer til den øgede kompetence på andre områder, som alle ønsker at de lokale råd skal have.

Kirkeligt Centrums arbejdsgruppe vedr. Folkekirken struktur

Birthe Lund

Arne Jensen

Ole Lauritzen

Keld Schelander

Kirkeligt Samfund

10. marts 1994

Folketingets Kirkeudvalg

Med henblik på det aftalte foretræde for Kirkeudvalget onsdag den 16. marts 1994 kl. 14.45 har repræsentanterne for Kirkeligt Samfund udarbejdet vedlagte sammendrag af de synspunkter, som delegationen gerne vil frem-

føre over for udvalget angående L 140 lov om menighedsråd.

Man skal anmode om, at de 3 sider må blive bekendtgjort for Kirkeudvalgets medlemmer.

Med venlig hilsen

Finn Riber Jensen

Formand for Kirkeligt Samfund

Marts 1994

*Foretræde for Folketingets Kirkeudvalg 16.3.1994 kl. 14.45**Ang. L 140 lov om menighedsråd*

Lovforslaget indeholder ikke nogen formålsparagraf eller anden overordnet bestemmelse af menighedsrådets placering i den danske folkekirke. Denne mangel foreslår vi afhjulpet ved følgende *ny § 1*:

Den danske folkekirke er som evangelisk-luthersk kirke organiseret i sognemenigheder.

Stk. 2. Ansvar for sognemenighedens kirkelige og administrative funktioner påhviler det af menigheden valgte menighedsråd og de(n) af menigheden kaldede præst(er) i fællesskab.

Stk. 3. Det påhviler menighedsrådet i samarbejde med sognets præst(er) at virke for gode vilkår for menighedens liv og vækst.

Kommentar:

Med forslaget opnås følgende fordele: En bedre balance mellem folkekirken som kirke og som forvaltningsorgan ved en tydelig sammenkobling med grundlovens § 4.

En understregning af menighedsråds og præsts fælles ansvar og opgaver. Lovgivningen er i de enkelte bestemmelser mere optaget af at afgrænse kompetencer. Det er vel en juridisk nødvendighed, men den afbalanceres her af den overordnede nødvendighed af samarbejde. Samtidig indeholder denne bestemmelse af forholdet mellem menighed og præst den lutherske forståelse af det almindelige præstedømme.

Bestemmelsen i § 7 om menighedsrådsmedlemmers underskrivelse af et løfte overflødiggøres. Den afløses af en formålsbestemmelse, der er forpligtende for ethvert medlem af et menighedsråd.

(Udarbejdet af Finn Riber Jensen, formand for KS).

*Foretræde for Folketingets Kirkeudvalg 16.3.1994 kl. 14.45**Ang. L 140 lov om menighedsråd §§ 22, 23 og 34*

Vi er i hovedsagen enige i sigtet: større åbenhed og engagement, men mener til gengæld, at

den anviste vej er et vildspor. Der er større fare for at gøre skade end gavn med en helt formalistisk bestemmelse om, at menighedsråd skal holde offentlige møder med de dermed forbundne krav til bekendtgørelse af 1) mødested for offentlige møder for et år ad gangen; 2) sted for fremlæggelse af sagsfortegnelse og udskrift af beslutningsprotokol; 3) tid og sted for ordinære møder enkeltvis.

Kritik:

Alle hidtidige erfaringer viser, at den almindelige, folkelige interesse for menighedsrådsmøder er overordentlig lille. Det forekommer derfor fantasiløst at betræde en vej, der lige akkurat har vist sig ikke at være farbar. Og videre: I mange sogne findes der ikke længere et »offentligt rum«, hvor den slags møder kan finde sted. Med lovforslaget vil rådet i mange tilfælde blive tvunget til at holde møder uden sogns. Det vil ikke bidrage til at øge interessen hos den lokale befolkning. Og mange i sognet vil under de forhold afslå at deltage i det frivillige arbejde i menighedsrådet.

Nyt forslag:

1. Vi foreslår, at loven pålægger menighedsrådene én gang årligt (evt. før budgetmødet) at indkalde til et menighedsrådsmøde, hvor der oplyses om rådets virksomhed og lægges op til en folkelig samtale om kirkelivet både - og vel navnlig - lokalt og også mere generelt.

Fordelen ved en sådan anderledes form for offentlighed er for det første, at det bliver de store sager og linjer i menighedsrådets virksomhed, det kommer til at dreje sig om. Og for det andet: det almindelige folkekirkemedlem kommer ikke til at overvære et møde, men deltager i et møde, hvor meningen er, at man skal give sit besyv med. I modsætning til den åbenhed på skrømt, der er indeholdt i lovforslaget, vil et årligt menighedsrådsmøde kunne vise sig at være vejen frem. Et sådant forum, hvor oplysning og samtale følges ad, har chancen for at

blive en ægte udfordring til stillingtagen og engagement.

2. På den baggrund kan man til gengæld overlade til menighedsrådene at bestemme, hvor mange offentlige møder de vil holde - ud over budget- og regnskabsmødet.

(Udarbejdet af *Helge Baden Nielsen*, medlem af KS' styrelse).

Foretræde for Folketingets Kirkeudvalg 16.3.1994 kl. 14.45

Ang. L 140 lov om menighedsråd §§ 27 og 3

I forslaget § 27 stk. 2-4 foretages en indskrænkning i præsters stemmeret ud over de almindelige inhabilitetsregler. Denne indskrænkning finder vi uheldig både af teologiske og psykologiske grunde.

Efter gældende regler er det kun ved selve konstitutionen, der skelnes mellem fødte og valgte medlemmer, i alle andre sammenhænge er der kun én slags medlemmer med de samme rettigheder og de samme pligter som menighedsrådsmedlemmer. En naturlig ting i konsekvens af den lutherske forståelse af det almindelige præstedømme som omtalt i vort forslag om en ny § 1. Enhver særstilling af præsterne i menighedsrådet, som ikke kan begrundes med inhabilitet i sædvanlig forstand, er et skridt væk fra denne forståelse. - Som § 27 foreligger, har den præg af at skulle sikre mod gentagelse af en enkelt konkret »sag«.

Forslag:

Vi foreslår, at præstens stemmeret besvares, men at de sager, der nævnes i stk. 3 og 4, i stedet lægges ud til afstemning i hele sognet. En lokal folkeafstemning ville sikre, at der virkelig var folkelig dækning for den beslutning,

der blev taget i disse sager med både omfattende og langtrækkende virkning.

Et andet uheldigt forhold vil være de psykologiske virkninger af, at menighedsrådet kommer til at bestå af medlemmer med forskellige rettigheder:

- der vil være valgte medlemmer med fulde rettigheder;
- der vil være fødte medlemmer, som i visse sager ikke har stemmeret og i andre sager er inhabile;
- der vil være en (udpeget eller valgt?) mødedeltager, som kun har taleret, aldrig har stemmeret og dermed aldrig er medansvarlig for truffede beslutninger.

I en forsamling af den type vil almindelig gruppepsykologi let føre til en gruppeopdeling i disse tre grupper: lægfolk, præst(er), kirkefunktionær.

Tendensen i det nye forslag med begrænsningen af præsters stemmeret og den nye § 3, hvorefter en repræsentant for kirkefunktionærerne har ret til at deltage i rådets møder uden stemmeret, går i retning af virksomhedsdemokrati. En helt anden model, end menighedsrådsloven bygger på.

Det vil ikke længere være et organ for lokal kirkelig selvforvaltning, bestående af medlemmer, der alle har samme rettigheder og pligter, men på vej til at blive et bedriftsråd med repræsentanter for ledelsen (præsterne), de ansatte (den udpegede repræsentant for funktionærerne) og brugerne (de valgte medlemmer) med nøje udmålte rettigheder for de enkelte grupper. - Selv om ændringen ser uskyldig ud, markerer den en ændring af selve menighedsrådsmodellen.

(Udarbejdet af *Inge Lise Pedersen*, KS' næstformand).

Kirkeligt Samfund

11. marts 1994

Til Folketingets Kirkeudvalg

Ang. L 142 folkekirkens økonomi samt L 140 § 44

Da loven om folkekirkens økonomi er til behandling i Kirkeudvalget, tillader Kirkeligt Samfund sig at rette henvendelse til Kirkeudvalget med forslag om nogle ændringer i den del af økonomiloven, som angår landskirkeskatten.

Landskirkeskatten udgør en voksende del af kirkeskatten, bl.a. på grund af nye udgiftsområder som tilskud til samarbejdsinitiativer og finansiering af mellemkirkeligt arbejde samt øgede udgifter til uddannelse og udligning. Størrelsen af landskirkeskatten bestemmes dels i lovgivningen, dels administrativt af kirkeministeren. Udskrivning af landskirkeskatten foretages af kommunerne efter direkte henvendelse fra kirkeministeren, uden at menighedsrådene inddrages.

På denne baggrund foreslår vi følgende ændringer:

1. L 142, § 12. Der lægges loft over det beløb, der af landskirkeskatten kan anvendes til finansiering af det centrale mellemkirkelige råd.

2. L 140, § 44. Denne bestemmelse bør udgå. Finansiering af samarbejdsinitiativer bør udelukkende påhvile de lokale kirkekasser på baggrund af menighedsrådenes og provstiudvalge-

nes prioritering. Et »starttilskud« fra landskirkeskatten vil betyde en uhensigtsmæssig indblanding i den lokale langtidspanlægning.

3. Udligningsbeløbet på indtil 12% af landskirkeskatten bør fjernes og erstattes af en udligningsordning af samme størrelsesorden som i dag, men uden om landskirkeskatten. Udligningsbeløbet opkræves alene hos de - hvad kirkelige udgifter angår - mindst belastede kommuner og overføres til de mest belastede kommuner. Det vil betyde, at landskirkeskatten generelt kan sænkes med 12%.

4. Den landskirkeskat, der skal pålignes i en kommune, samt dette beløbs fordeling på udgiftsposter bør meddeles de berørte menighedsråd og provstiudvalg, hvorefter beløbet indgår i det ligningsbeløb, menighedsråd og provstiudvalg beslutter at udskrive. Denne »synliggørelse« af landskirkeskatten kan danne baggrund for en kvalificeret og bred debat om denne del af den kirkelige beskatning, og den vil være en understregning af menighedsrådenes centrale placering i den folkekirkelige forvaltning og økonomi. Ændringen forudsætter, at landskirkeskatten fordeles på kommunerne efter det senest kendte indkomstgrundlag.

Med venlig hilsen

Finn Riber Jensen

Formand for Kirkeligt Samfund

Kirkeligt Samfund

3. maj 1994

Folketingets Kirkeudvalg

Foretræde for Folketingets Kirkeudvalg onsdag den 4. maj vedr. L 140, ændringsforslag.

Kirkeligt Samfund ønsker at gøre opmærksom på, at ændringsforslaget med sin dispensationsparagraf for små sogne ikke imødekommer de intentioner, vi havde med forslaget om pligt til et årligt menighedsmøde i stedet for løvbefalede åbne menighedsrådsmøder.

Vi har intet at indvende mod åbne menighedsrådsmøder, men på baggrund af viden om, hvor ringe interesse der normalt er for at overvære disse møder, fandt vi, at en virkelig åbenhed om dette arbejde ikke blev opnået ved obligatorisk åbne møder. En forpligtelse til at afholde et årligt menighedsmøde, hvor man gennemgik årets arbejde og planerne for fremtiden og dermed fik et mere samlet indtryk af arbejdet med forvaltningen af sognet,

kunne formodes at appellere mere til lokal interesse og den lokale følelse af medansvar.

Vores intention var at sikre en reel, ikke blot en formel, åbenhed om arbejdet i menighedsrådene, uanset sognestørrelse.

Et årligt menighedsmøde ville være en lejlighed til en lokal folkelig samtale; ændringsforslaget gør i stedet menighedsrådet til en nødløsning og er med til at problematisere en stor gruppe af menighedsråd, idet de kun kan arbejde på dispensation.

På baggrund heraf vil vi henstille, at loven bliver udsat, så der bliver tid til at få en samlet drøftelse af menighedsrådenes plads i den kirkelige administration.

Folketingets Kirkeudvalg

Als, den 12. marts 1994

Vedr. Forslag til Lov om menighedsråd

I februarnummeret af menighedsrådenes blad fik vi mulighed for at læse ovennævnte forslag, og derfor blev en drøftelse af det sat på menighedsrådets dagsorden til et møde den 21. februar i år. Resultatet af denne drøftelse blev, at der skulle protesteres mod i alt fald to af paragrafferne i lovforslaget, § 22 og 23.

Vi begriber ikke, at vi ikke selv kan få lov til at bestemme, om møderne skal være åbne eller ej. Vi går også ind for åbne forhold, men ikke som foreslået. Vi offentliggør altid alle beslutninger af betydning i kirkebladet, når der har været holdt møder. Naturligvis holdes der også åbne, annoncerede regnskabs- og budgetmøder, som vi skal, hvor vi til enhver er parat til at fortælle om enhver aktivitet i årets løb. Vi er syv medlemmer i rådet foruden sognepræsten, så vi føler, at der er en rimelig god kontakt til menigheden, der er på godt 1500 medlemmer. Vi har ikke mange udvalgsmøder, som jo er lukkede ifølge forslaget. Vi er ikke flere i rådet, end at vi stort set træffer alle beslutninger og drøfter alle forhold samlet i menighedsrådet. Vi holder møder efter behov, hvor kun de møder, der skal afholdes inden nogle fast-

satte datoer, bestemmes lang tid i forvejen. Vi ønsker selv at fastsætte, om vore møder skal være åbne eller lukkede, fordi det passer både til vores arbejdsform og til det sted, hvor vi skal fungere.

Det er vort indtryk, at loven er fremsat for at styrke interessen for menighedsrådets arbejde. Hvis den vedtages som foreslået, er vi overbevist om, at det modsatte vil ske, så det bliver meget vanskeligt at få valgt et menighedsråd ved næste valg. Alene kravet om, at der skal foreligge sagsfortegnelse samt udskrift af beslutningsprotokol rundt om i kirkedistriktet, vil være nok til at afskrække enhver. Hvem skal lave arbejdet? Da ikke vi valgte medlemmer. Vi har mere end nok at lave i vores arbejde og i de andre aktiviteter, vi er med i, og sognepræsten har bestemt mere end nok at lave i et sogn på mere end 2500 medlemmer. Kravene til ham m.h.t. kontorarbejde er i forvejen så store, at der er for lidt tid til det, vi anser for at være vigtigst.

Gør dog ikke tilværelsen vanskeligere for os!

Med venlig hilsen
på menighedsrådets vegne

Jacob Kristensen
formand

Folketingets Kirkeudvalg

Angående offentlige menighedsrådsmøder

På vegne af menighedsrådene i henholdsvis Fruering og Vitved sogne skal jeg hermed indtrængende anmode om:

– at man ikke lovfæster, at alle menighedsrådsmøder skal være offentlige og derfor skal annonceres.

Anmodningen er enstemmigt vedtaget i de to menighedsråd på sidste fælles menighedsrådsmøde den 28. marts 1994.

Blandt begrundelserne nævnes:

1. En lovfæstelse fremmer ikke i sig selv interessen for menighedsrådsarbejdet
2. I små sogne ved de interesserede udmærket, hvad der foregår
3. Menighedsrådsmedlemmerne i de små sogne har via den uformelle kommunikation en god føling med beboernes indstilling
4. Hvorfor skal vi dog påduttet en bestemmelse, som er administrativt besværlig og indebærer absolut unødvendige udgifter?

Fastrup, den 6. april 1994

På Fruering og Vitved menighedsråds vegne

Jens Gunnar Nissen

Bilag til bet. o. lov. om menighedsråd

Søllerød Sogns Menighedsråd

v/formanden, Henrik Støtt

Søllerød, den 9. marts 1994

Folketingets Kirkeudvalg

Vedr. L 140 - Forslag til lov om menighedsråd

Menighedsrådet har - formentlig i lighed med mange andre menighedsråd - indgående drøftet det verserende forslag til en ny menighedsrådslov og skal i denne anledning fremkomme med følgende kommentarer, som man håber kan indgå under den videre behandling af lovforslaget.

Ad §§ 24 og 25

Bestemmelserne foreskriver, at det i afstemningssituationer klart skal fremgå, hvorledes hvert enkelt rådsmedlem har stemt, og resultatet skal indføres i beslutningsprotokollen. Denne protokol skal ifølge § 22 være offentlig tilgængelig med de begrænsninger, som følger af den almindelige tavshedspligt.

Menighedsrådet finder, at det bør afklares, i hvilket omfang disse bestemmelser også skal gælde afstemninger, der finder sted under lukkede møder og i personsager. Noget sådant kunne indebære en risiko for uheldige og unødvendige konflikter i sager, der i forvejen er belastende for alle involverede.

Ad § 17, stk. 1.

Ifølge denne bestemmelse, der er uændret videreført fra den hidtil gældende lov, kan kirkeværgen ikke vælges til medlem af kirkesynsudvalget.

Menighedsrådet har fuld forståelse for bestemmelsens baggrund især for mindre sogne. For Søllerød kirke - og formentlig også for andre større bysogne - har det imidlertid i de senere år vist sig uhyre vanskeligt at give hvervet som kirkeværgen et selvstændigt indhold i forhold til kirketjeneren, kirkesynsudvalgets formand og den af menighedsrådet antagne bygningssagkyndige, som alle har et ansvar for kirkens vedligeholdelsesstand både i den dag-

lige brug, og når særlige forhold måtte gøre sig gældende.

Man skal derfor foreslå, at bestemmelsen ved denne lejlighed opblødes således, at en kirkeværgen, der samtidig er medlem af menighedsrådet, også kan vælge til kirkesynsudvalget.

Ad § 43

Ifølge denne bestemmelse kan to eller flere menighedsråd indgå samarbejde med henblik på løsning af folkekirkelige anliggender, og efter stk. 3 kan de almindeligt gældende regler om menighedsrådets økonomiske og personalemæssige forhold fraviges i det omfang, samarbejdet måtte tilsige det.

Efter bestemmelsens stk. 7 kan Kirkeministeriet dog tillade sådanne fravigelser, uden at sådanne samarbejdsaftaler er indgået, såfremt det pågældende sogn har mere end 8.000 indbyggere.

Disse regler har ifølge Kirkeministeriets pjece »Frihed til nye initiativer« overvejende været udnyttet til ansættelse af sognemedhjælper i sogne med over 8.000 indbyggere, hvilket måske kan ses som et udtryk for sognenes behov, interesser og muligheder.

Man skal derfor foreslå, at reglerne også her opblødes således, at menighedsrådenes muligheder for større frihed og nye initiativer ikke konsekvent afhænger af sognestørrelse eller de forhåndenværende muligheder for at indgå samarbejde med andre råd.

Hvad ansættelse af sognemedhjælper angår, skal man pege på muligheden for indførelse af en kvoteringsordning i forhold til indbyggerantallet, således at et sogn med f.eks. 7.000 indbyggere med Kirkeministeriets godkendelse selvstændigt kunne ansætte en sognemedhjælper på kvote 85 etc. En sådan kvoterings-

ordning er i øvrigt kendt fra de øvrige funktionærstillinger.

Når det nu foreliggende lovforslag er vedtaget med de ændringer, som måtte komme til undervejs, kan det vel næppe formodes, at me-

nighedsrådsloven ændres inden for overskuelig fremtid. Som nævnt håber menighedsrådet derfor, at rådets forslag kan indgå i udvalgets videre arbejde med lovforslaget.

Med venlig hilsen

Henrik Støtt

Taastrup Nykirke Sogn**Menighedsrådet**

Taastrup, den 27. april 1994

Menighedsrådenes informationsforpligtelser

Kirkeministerens forslag om offentlige menighedsrådsmøder har givet anledning til en debat, der i nogen grad synes at savne hold i virkeligheden. Da vort menighedsråd igennem mere end en halv snes år har holdt åbne møder, kan vore erfaringer måske give nogle impulser i forbindelse med Kirkeudvalgets behandling af spørgsmålet.

I indeværende valgperiode har vi for første gang haft en stabil tilhører-»skare« bestående af 2 af suppleanterne. Men når der ses bort fra disse suppleanter, kan antallet af tilhørere gennem hele perioden ikke nå op på 10 - heri selvfølgelig medregnet det offentlige budgetmøde. Det vil sige, at der er mindre end en gæst pr. år!

Deltagelsen i provstiudvalgets offentlige budgetmøder er lige så minimal.

Samtidig med at vi i sin tid uden succes gjorde menighedsrådsmøderne offentlige, indførte vi en kirkeårsafslutning, hvor formanden - evt. suppleret af formændene for de enkelte udvalg - aflægger en beretning og redegør for planerne for fremtiden. Mødet finder sted i tilslutning til højmessens og er gerne efterfulgt af et aktuelt foredrag. Gennem dette informationsmøde føler de mest engagerede sig velinformerede.

Imidlertid anser vi det for særdeles væsentligt også at informere den øvrige del af sognets beboere. Vi er kommet til den konklusion, at et kirkeblad for det første ligger uden for sognets økonomiske rammer, og for det andet, at nogle »kirkespalter« i lokalavisen vil blive læst, hvis indholdet er tilstrækkelig varieret. Dette har vist sig at være tilfældet.

Reaktioner fra de mere kirkefremmede viser, at spalterne læses, og derved sikres det for

os at se helt væsentlige i informationsforpligtelsen, nemlig at menighedsrådet kan føle sig rimeligt sikker på at administrere i overensstemmelse med sognets interesser qua de tilbagemeldinger, der modtages.

Som en følge af de politiske drøftelser af offentlighedens interesse for information har vi besluttet at udvide informationen i kirkespalterne - f.eks. giver vi i næste uge en information om budgetmødet. Til Deres orientering vedlægges en kopi.

Imidlertid er der grund til at pege på, at hvis Folketinget ønsker et reelt højere informationsniveau, vil det være nødvendigt at afsætte øgede budgetrammer for kommunikationsvirksomheden - f.eks. ved at den holdes uden for rådighedsbeløbet.

Afslutningsvis vil jeg tillade mig at gøre opmærksom på, at der har været talt om, at offentligheden skal have adgang til menighedsrådenes mødereferater gennem forhandlingsprotokollen.

Dette vil jeg anse for højst uheldigt, da menighedsrådene behandler bl.a. personsager på lukkede møder, som er indført i protokollen. Endvidere skal jeg gøre opmærksom på, at vi konkret har behandlet flere ejendoms køb. Disse overvejelser om investeringer i f.eks. kirkegårdsudvidelser vil parterne - i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen - naturligvis være afskåret fra at få indblik i i forhandlingsfasen. En kritikløs åbning af adgang til forhandlingsprotokollen vil efter min opfattelse være særdeles uheldig.

Jeg står gerne til rådighed med supplerende oplysninger, hvis dette måtte have Deres eller udvalgets interesse.

Med venlig hilsen

Bent Tvede Larsen

Formand

Kirkens regnskab

På det offentlige regnskabs- og budgetmøde den 19/4 fremlagde menighedsrådet 1993-regnskabet. Udgifterne har andraget 5,5 millioner kr., hvoraf 4,6 mio. kr. kommer fra den kirkelige ligning. Heraf vedrører 2,1 mio. kr. kirkegårdsdriften.

Økonomiudvalgets formand, Henning Wassmann, kommenterede i forbindelse med regnskabsaflæggelsen nogle artikler i dagbladet Politiken. En Aarhus-provst havde udtalt, at menighedsrådene ikke kunne holde igen på ansættelserne, og at udgifterne til f.eks. de mange korsangere rundt omkring i landet forhindrede aktiviteter for de ældre. Provsten gør sig skyldig i to alvorlige misforståelser.

For det første er der et maksimum for, hvad der må bruges på sognearbejde. Det androg i 1993 for de største sognes vedkommende kr. 99.000 - eller små 7 kr. pr. beboer i vort sogn. For de fleste kirker er dette såkaldte rådighedsbeløb væsentligt mindre. Selv om man sparer koret væk og beder folk selv passe gravstederne, bliver der ikke én krone mere til sognearbejdet. Og så må det endda bemærkes, at alle udgifter til humanitær hjælp - som f.eks. julekurve - ikke må betales af rådighedsbeløbet. De skal finansieres af indsamlede midler.

For det andet er det ikke antallet af ansatte, men lønsummen for arbejdet, der er afgøren-

de. Udgiften ved vort kor på 5 voksne sangere og et ungdomskor på ca. 20 medlemmer androg i 1993 kr. 265.000. Udgiften ligger altså for ca. 25 medvirkende på et niveau, der svarer til én fuldtidsansat.

Hvis man vil spare, er vejen at nedlægge kirker og indskrænke vedligeholdelsen. Taastrup Nykirke sogns indbyggere har igennem mange år dels bidraget til vedligeholdelsen af andre kirker i Høje-Taastrup provsti, dels - gennem landskirkeskatten - betalt til de svageste sogne rundt i landet. Efter menighedsrådets opfattelse er det rigtigt med denne omfordeling for at bevare kulturværdier og sikre kirkelig betjening i tyndt befolkede landsogne.

Hvis man vil give et korrekt billede af folkekirkens økonomi, skal man gå en anden vej. Så skal man holde begravelsevæsenet og fødsels- og fødsfaldsregistreringen uden for den kirkelige ligning. Ifølge grundloven støtter staten folkekirken, og dette sker - stort set - ved at yde tilskud til præstelønninger og -pensioner, men en væsentlig del af den kommunale kirkelige ligning overføres til Kirkeministeriet. Blandt andet er den seneste lille forhøjelse af kirkeskatten udelukkende brugt til støtte for Kirkeministeriets stærkt øgede forbrug. Hvis staten i stedet skulle betale for begravelsevæsenet og registreringen, ville det vise sig, at det er folkekirken, der i dag understøtter staten!

Økonomiudvalget

Folketingets Kirkeudvalg

Ø. Hurup, den 12. marts 1994

Vedr. forslag til lov om menighedsråd

På et menighedsrådsmøde den 22. februar i år drøftede rådets medlemmer ovennævnte lovforslag, og der er flere afsnit heri, vi ønsker at protestere imod. Især paragrafferne 22 og 23 vil vi trække frem.

For det første begriber vi ikke, at rådet ikke selv kan bestemme, om møderne skal være åbne eller ej. Vi har hidtil holdt møderne hos hinanden og holdt dem efter behov. I de tilfælde, hvor det har været nødvendigt at holde dem med kort varsel, har vi fundet et tidspunkt, hvor det kunne lade sig gøre. De møder, vi skal holde, fordi visse sager skal være afgjort inden bestemte datoer, har vi aftalt i god tid, fordi flere af os er med i politik og ungdomsarbejde. Efter hvert eneste møde modtager hvert medlem naturligvis et referat, og ved udsendelsen af Kirkebladet bliver mange af sagerne omtalt, så vi mener nok, at vi undgår enhver lukket-hed. Desuden bor vi i et lille kirkedistrikt på ca. 1000 medlemmer, hvor vi alle kender hinanden - i alt fald er der ikke et medlem, der ikke kender én fra menighedsrådet. Vi finder virkelig ikke, at større åbenhed sikrer større interesse for menighedsrådets arbejde. Dog har

vi intet imod at skulle indkalde til f.eks. ét møde om året, hvor der bliver gjort en slags status, for det gør der i forvejen i forbindelse med det offentlige regnskabs- og budgetmøde.

Vi vil også protestere mod en række formuleringer i § 22 som f.eks. kravet om, at der rundt i kirkedistriktet skal foreligge sagsfortegnelse samt udskrift af beslutningsprotokollen. Alene den slags udtryk får os til at protestere. Det er, som om man fra lovgivernes side fuldstændig ser bort fra, at menighedsrådet består af ene frivillige medlemmer, der hver har deres arbejde at passe. Den eneste, man i en vis forstand kan hævde får løn, er sognepræsten, og han har mere end nok at lave i forvejen i et pastorat på godt 2.500. Han er allerede nu ude af stand til at opfylde de ønsker, medlemmerne har til ham, og vi ønsker bestemt ikke, at han skal bruge mere tid på bureaukrati. Der er mere end rigeligt med den nuværende ordning.

Det er vort indtryk, at loven er fremsat for at styrke interessen for menighedsrådets arbejde. Vedtages den, vil det modsatte ske: det bliver meget vanskeligt at få valgt et menighedsråd ved næste valg.

Med venlig hilsen
på menighedsrådets vegne

Mariane Zaar
formand

Til Folketingets Kirkeudvalg
Øster Snede Menighedsråd, 25. marts 1994

Nedenstående medlemmer af Østre Snede menighedsråd ønsker herved at gøre indsigelse mod Forslag til lov om menighedsråd § 23 »Menighedsrådets møder er offentlige...«

Intentionerne er gode, men lovforslaget medfører at:

- 1) vore menighedsrådsmøder ændres overvejende til korridorsnak,
- 2) vore menighedsrådsmøder i private hjem må henlægges til offentlige lokaler udensogns!

Med venlig hilsen

(navne)

Til Folketingets Kirkeudvalg

Den 23. marts 1994

Adresse fra menighedsrådsmedlemmer i Haderslev Provsti vedrørende lovforslag nr. L 140 Forslag til Lov om menighedsråd, underskrevet af 61 menighedsrådsmedlemmer fra 8 af provstiets 11 menighedsråd.

På menighedsrådsmedlemmernes vegne:

Iver Juhl Gammelgaard,

formand for Halk menighedsråd

Peter Jensen

formand for Grarup menighedsråd

Viggo A. Winther

næstformand for Grarup menighedsråd

I anledning af det af kirkeministeren den 12. januar 1994 fremsatte forslag til lov om menighedsråd ønsker underskrevne menighedsrådsmedlemmer at udtale følgende:

1: Til forslaget § 1, stk. 1:

Den foreslåede bestemmelse er uklar. Menighedsrådene er ikke bestyrere af sognets anliggender i almindelighed. Dels er begrebet »sogn« ikke udelukkende et kirkeligt begreb, dels er der mange »sogneanliggender«, om hvilke der ikke er lovgivet, og som er menighedsrådene uvedkommende.

Bestemmelsen kunne formuleres: »Der vælges et menighedsråd for hvert sogn«.

2: Til forslaget § 3:

Vi advarer stærkt imod at gennemføre forslaget om adgang for en repræsentant for kirkefunktionærerne til at deltage i menighedsrådets møder med forslags- og taleret.

Forslaget strider afgørende mod det repræsentative demokratis grundsætninger, hvorefter det udelukkende er de valgte organers ansvar og beføjelse at bestyre de til dem henlagte forvaltningsområder.

Forslaget forekommer os dertil at være udtryk for en urimelig nedvurdering af menighedsrådene som kompetente administrative organer. Næppe nogen ville stille forslag om ret for rådhusets omstillingsdame eller for stadsgartneren til med forslags- og taleret at deltage i kommunalbestyrelsens møder, sygehusportøren eller overlægen i amtsrådets møder, eller om ret for folketingsbetjenten eller bureauchefen til at

deltage i Folketingets møder med tale- og forslagsret. Hvorfor så i menighedsrådene?

Kirkefunktionærerne har allerede i den gældende lovgivning mulighed for gennem medarbejdermøder at følge med i rådernes arbejde, og fra menighedsrådenes side har vi alle ønskelige muligheder for at kunne trække på de ansattes sagskundskab.

Til styrkelse af dette lige så ønskværdige som nødvendige samarbejde finder vi det udmærket, at kirkeministeren med forslaget § 36 får bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om afholdelse af medarbejdermøder.

3: Til kapitel 4:

Vi vender os mod forslaget om, at alle menighedsrådets møder skal være offentlige.

Selv med den forholdsvis beskedne valgdeltagelse forekommer det os ikke rimeligt at karakterisere befolkningens forhold til folkekirken som præget af ligestyrelse.

Befolkningen er efter vort skøn i almindelighed bredt orienteret om vort arbejde og følger vågent med i det. Menigheden reagerer, såfremt et menighedsråd er ude af takt med den.

Forslaget om, at alle møder skal være åbne møder, bryder med den folkelige tradition, som ikke alene menighedsrådene, men alle vore demokratiske institutioner står i, og som byder, at enhver valgbar kan besride en valgpost uden at have de særlige forudsætninger, som kræves af en, der skal stå offentligt frem og føre forhandlinger for åbne døre.

En forudgående udvalgsbehandling, som man kender fra kommunalbestyrelserne, vil af mange mindre menighedsråd forekomme at være et unødvendigt omsvøb.

Vi ønsker ikke menighedsrådenes forhandlinger holdt hemmelige og hilser derfor forslaget om fremlæggelse af sagsfortegnelse og udskrift af beslutningsprotokollen og om menighedsrådets forpligtelse til at aflægge mundtlig beretning ved det årlige offentlige regnskabs- og budgetmøde meget velkommen. Det gælder også bestemmelsen

i forslaget § 25 om åbenheden om stemmeafgivelse i rådet.

4: Til § 13, stk. 3, § 29, stk. 3 og § 32:

De foreslåede bestemmelser (om stedfortræders udtræden, når et valgt medlem på ny kan varetage sit hverv, om formandens pligt til at drage omsorg for, at rådets beslutninger indføres i forhandlingsprotokollen og om næstformandens funktion i formandens forfald) forekommer os overflødige, så selvfølgelig som de er. Men forslagene efterlader indtrykket af mistillid til menighedsrådenes administrative bærekraft. Denne mistillid er efter vor opfattelse ganske ubegrundet.

5: Til kapitel 9:

I bevidstheden om, at selv små menighedsråd er i stand til på administrativt forsvarlig måde at bestyre de til dem henlagte anliggender, hilser vi med tilfredshed, at der søges givet sådanne bestemmelser om tilsynets sanktionsmuligheder, der fjerner den hidtidige usikkerhed på området.

Vi opfordrer Kirkeudvalget til nøje at gennemgå det foreliggende lovforslag med henblik på at tilsikre, at den kommende menighedsrådslov respekter menighedsrådene som kompetente administrative organer og respekterer de folkelige traditioner, som har båret og også fremover skal bære arbejdet i menighedsrådene.

Medlemmer af Gl. Haderslev sogns menighedsråd

Medlemmer af Grarup menighedsråd

Medlemmer af Halk menighedsråd

Medlemmer af Hoptrup menighedsråd

Medlemmer af Moltrup menighedsråd

Medlemmer af Sdr. Starup menighedsråd

Medlemmer af Vilstrup menighedsråd

Medlemmer af Øsby (Årø) menighedsråd

Anders Nørgaard

Sognepræst, dr. theol.

14. februar 1994

Til Folketingets Kirkeudvalg

Kirkeministeriet har fremsat et forslag til lov om menighedsråd. Jeg er blevet opmærksom på, at i forslaget opereres med 2 forskellige »menigheder«. Der tales således om menigheden og om sognemenigheden. I § 19 og § 21 tales der om menigheden: »...varetagelse af menighedens interesser...«, og »Menighedsrådet kan også ... overlade hverv til andre af menighedens medlemmer«. I § 39 tales der om sognemenigheden. Er det en utilsigtet forskel, som ikke tillægges betydning (i så fald bør ordlyden ændres, så der ikke kan være anledning til tvetydighed), eller skal det opfattes

således, at hvor betegnelsen »menighed« benyttes, omfatter den en videre kreds end sognemenigheden: Folk, der uden egentlig at tilhøre sognemenigheden og uden at have løst sognebånd, føler sig knyttet til livet ved en bestemt kirke, således at særlig interesserede folk fra andre sogne kan få overdraget hverv i en fremmed sognemenighed?

Den nye bestemmelse i § 21 er i forvejen kontroversiel, og jeg synes, at dette spørgsmål kræver en opklaring, inden det eventuelt lovfæstes, og vil gerne opfordre Kirkeudvalget til at søge en sådan afklaring.

I ærbødighed